

kráasy slovenska

ROČNÍK XLIV

7/67

KČS 3,50

75-ročné jubileum

První výlet Klubu českých turistů do Vysokých Tater a na Slovensko roku 1892

JÁN NOVOTNÝ

V osmdesátých letech minulého století se v Praze ustavil Klub českých turistů. Jeho činnost vrcholila v létě každého roku velkým organizovaným zájezdem. Protože byl Klub spolkem vlasteneckým, směřovaly první zájezdy do zemi obývaných bratrskými slovanskými národy. Z horských oblastí byly v této době navštěvovány hlavně Alpy, snadno dosažitelné a turisticky již dobře zpřístupněné. Do Vysokých Tater se zatím vydalo jen několik českých turistů. Jejich zprávy o romantické kráse tatranské přírody, zdůrazňující současně, že „právě Tatry můžeme za hory zcela slovanské prohlásiti“, nezůstaly bez odezvy. Již na jaře 1892 oznámil Klub, že letní zájezd povede tentokrát do Tater a na Slovensko.

Trasa zájezdu měla vést přes Krakov, Zakopané, odtud do Smokovce, dále do Popradu s návštěvou ledové jeskyně u Dobšíně a končila v Martině.

7. srpna 1892 v 7,30 hod. ráno nastala chvíle odjezdu. Celodenní cesta rychlíkem do Krakova ubíhala rychle a za stálých debat, „kterým více či méně namáhavým a nebezpečným směrem, kdo hodlal přechod přes Tatry podniknouti.“ První dny zájezdu mají společenský rámeček. Polští hostitelé seznamují čtyři desítky českých turistů s památkami Krakova i solnými doly ve Wieliczce. 10. srpna vítá pak české turisty Zakopané hudbou, výstřely mořďáru, srdečnými slovy předsedy Towarzystwa W. Eljasze a velkým banketem. Následující den je věnován prohlídce lázni a vzpomínce u hrobu jejich zakladatele Chalubiňského. Odpoledne pak je na památku výletu zasazena do skály v dolině Kościelské kovová deska s nápisem:

„W góry, w góry, miły bracie
tam swoboda czeka na cie. Na zdaru!
Klub českých turistů v Praze 1892.“

12. srpna nastala skutečná turistická část výletu do velehorské přírody, na kterou se vydává pouze kolem dvaceti odvážnějších. Cílem je Morskie oko přechodem před Zawrat. K Kuźnicích očekává skupinu českých a polských turistů 10 goralských vůdců. Ti přebírají zavazadla, rozdělují nezbytné alpské hole a za zvuků goralských skřípek se zástup vydává na pochod. Za krásného počasí přecházejí Kopu Królów s první vyhlídkou na horské velikány a v dobré pohodě přicházejí k Czarnemu stawu pod Kościelcem. Následuje obtížný výstup na Zawrat. Odměnou za námahu je uchvacující panorama tatranských štítů slovenských i polských. „Kromě velebného Kriváně, jenž se nám jeví v celé kráse, vidíme dále Hrubý vrch, Štrbský štít, Satan, Mengusovec nad Morským okem, Vysokou, Rysy a krále štítů Taterských Gerlach!“ Po krátké zastávce sestupují do Doliny Pięciu Stawów Polskich, na další cestě obdivují vodopád Siklavy a přes Opalonský hřbet přicházejí večer k cíli cesty, Morskiemu oku. Vítají se s ostatními účastníky výletu, kteří sem během dne doprovázeni W. Eljaszem dojezdili na vozech. Večeře v chatě probíhá za líčení zážitků

a přes únavu většina končí až pozdě v noci zpěvem českých a polských národních písní.

Ačkoliv druhý den zve delegace Karpatského spolku v čele s místopředsedou M. Róthem české turisty k pohodlné jízdě do Smokovce, přijímají lákavou nabídku jen někteří. Ostatní zcela uchvázeni krásou Tater se rozhodují pro pěší túru. Nocují ve schronisku v dolině Roztoki a odtud se 14. srpna časně ráno vydávají na pochod. Přecházejí do slovenské části Tater, postupují krásnou Bielovodskou dolinou až do Svišťovky. Zde u Zamrznutého plesa obdivují v pozdním létě jeho ledový příkrov, a setkávají se poprvé i s kamzíky. V poledne stojí již na Polském hřebenu s dalekým rozhledem do podtatranského kraje až k úbočím Králových hole. Přes rostoucí únavu probíhá sestup Velickou dolinou po nedávno zbudované turistické stezce bez obtíží. Míjeje srázné stěny Gerlachu a spletitou kulisu Granátových věží nad Kvetnicí, osvěžují se krátce v útulně Hunfalvyho u Velického plesa a po třináctihodinovém pochodu dorážejí čeští turisté k večeru do Starého Smokovce.

Turistická část výletu skončila a další program je již ve znamení pohodlného cestování. 15. srpna se před českými turisty otevírá nové panorama horských velikánů na Štrbském plese, kam je doprovází M. Róth, po obědě odjíždějí do Štrby a vlakem do Popradu. Ubytováním a společnou večeří s novými hostiteli ve známém Húszparku další den zájezdu končí. Nazítří věnují čeští turisté návštěvě Dobšinské ledové jeskyně, k večeru se vrací romantickou Vernárskou dolinou zpět do Popradu. Ráno 17. srpna se z okraje města ještě naposled loučí s Tatrami, které se zde „jako na oponě nebeské v celém rozsahu a v celé mohutnosti od Kriváně až po Gerlach a Lomnický štít vypínaly.“ Následuje cesta vlakem údolím Váhu, která končí odpoledne v Martině.

Teprve zde se čeští turisté poprvé setkávají se slovenským národním životem. V Martině se právě koná výroční slavnost „Živěny“, v té době jednoho z mála povolených slovenských národních spolků. Na večerním banketu v Národním domě jsou vlasteneckým advokátem M. Dulou a všemi přítomnými uvítáni jako vyslanci nejbližšího bratrského národa českého. Druhý den, při prohlídce města, střediska slovenských národních snah, poznávají čeští turisté těžké podmínky osvobozeného zápasu Slováků.

Dvoudenní návštěvou Martina, spojenou s přátelskými besedami se slovenskými vlastenci, skončila vlastní organizovaná část zájezdu českých turistů do Vysokých Tater a na Slovensko. Odtud se účastníci rozjížděli k domovu, nebo pokračovali jednotlivě v cestě Povážím. I když měl výlet v rámci doby především společenský charakter, sehrál v počátcích organizované české turistiky významnou úlohu. Poprvé seznámil početnou skupinu českých turistů s krásami tatranské přírody i s některými částmi Slovenska a ve svém závěru přispěl k bratrské družbě Čechů a Slováků. Otevřel pro českou turistiku Vysoké Tatry a Slovensko jako novou, v té době ještě málo poznanou oblast.